

An aerial photograph of the town of Wielopole Skrzyńskie, showing residential buildings with red roofs, a central square, and surrounding greenery. The image is partially obscured by a blue diagonal overlay.

Wielopole Skrzyńskie

Nadanie praw miejskich

Ulotka informacyjna

Nadanie praw miejskich dla Wielopola Skrzyńskiego

W dniu 25 listopada 2021 r. Rada Gminy w Wielopolu Skrzyńskim podjęła uchwałę w sprawie przeprowadzenia z mieszkańcami Gminy Wielopole Skrzyńskie konsultacji społecznych, dotyczących nadania **statusu miasta** miejscowości Wielopole Skrzyńskie.

Wójt Gminy, Przewodniczący Rady Gminy wraz z Radą Gminy zwracają się do mieszkańców Gminy Wielopole Skrzyńskie z prośbą o wyrażenie swojej opinii w sprawie przywrócenia praw miejskich dla miejscowości Wielopole Skrzyńskie.

Konsultacje społeczne potrwać **do końca stycznia 2022 r.**, będą prowadzone we wszystkich sołectwach Gminy. W tym celu będą organizowane spotkania z mieszkańcami. O terminach konsultacji będziemy Państwa informować na bieżąco poprzez stronę internetową gminy: www.wielopole.eu, sołtysów i tablice ogłoszeń.

Mieszkaniec Gminy będzie mógł wyrazić swoją opinię poprzez uzupełnienie **ankiety** konsultacyjnej czyli wstawienie znaku „X” w jednej z trzech rubryk:

- 1) Jestem za,
- 2) Jestem przeciw,
- 3) Wstrzymuję się.

Konsultacje przeprowadzi Komisja Konsultacyjna, w skład której wejdą przewodniczący stałych komisji Rady Gminy i wyznaczony pracownik Urzędu Gminy. **Zachęcamy** Państwa do wyrażenia swojej opinii.

Wynik konsultacji społecznych będzie dla Rady Gminy jednym z najważniejszych dokumentów przemawiającym za podjęciem kolejnych działań poprzedzających wystąpienie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o nadanie miejscowości Wielopole Skrzyńskie statusu miasta.

Od wielu lat w różnych dyskusjach powracał temat przywrócenia praw miejskich miejscowości Wielopole Skrzyńskie. Prowadząc działania inwestycyjne w całej gminie oraz Wielopolu Skrzyńskim przygotowaliśmy się, aby móc wystąpić z wnioskiem o przywrócenie praw miejskich miejscowości Wielopole Skrzyńskie, dziś **jesteśmy na to gotowi**. W 2023 roku przypada 90. rocznica utraty praw miejskich przez Wielopole Skrzyńskie, w związku z czym uznaliśmy, iż jest to odpowiedni moment do przeprowadzenia konsultacji społecznych i wystąpienia z wnioskiem o ich odzyskanie. Przywrócenie praw miejskich nie będzie możliwe bez Państwa **zaangażowania**.

Status miasta ma wymiar symboliczny dla społeczności lokalnej, która niejednokrotnie wyraża tęsknotę za utraconymi prawie 90 lat temu prawami miejskimi. To także ważna rola wizerunkowa dla miejscowości Wielopole Skrzyńskie. Obiektywnie argumenty za Wielopolem Skrzyńskim – miastem są bardzo mocne, podobnie jak jego predyspozycje do pełnienia tej funkcji. Powrót do miasta powinien wyjść Wielopolowi tylko na dobre. Da mu impuls do dalszego rozwoju, a to sprawi, że będzie się w nim żyło **lepiej**, wygodniej. Ponadto byłaby to w pewnym sensie sprawiedliwość dziejowa, byliśmy przecież miastem przez 585 lat – do roku 1933. To **historyczny moment** dla naszej małej ojczyzny. Możemy stać się żywymi świadkami rodzącej się nowej rzeczywistości w dziejach gminy Wielopole Skrzyńskie.

Wielopole Skrzyńskie spełnia kryteria ustawowe, by uzyskać status miasta:

1. Bogata historia;
2. Układ urbanistyczny – zwarta zabudowa typu miejskiego, ukształtowane centrum;
3. Infrastruktura miejska – ulice, oświetlenie, chodniki, wodociąg, kanalizacja, oczyszczalnia ścieków, selektywna zbiórka odpadów;
4. Funkcjonowanie instytucji o charakterze miastotwórczym i ponadlokalnym; bank, poczta, zabytkowy kościół, ośrodek zdrowia, apteki, stacjonuje karetka pogotowia, dobrze rozwinięta sfera usług publicznych: szkoła podstawowa, przedszkole, żłobek, Gminny Ośrodek Kultury i Wypoczynku wraz z biblioteką i izbą pamięci, cykliczne imprezy kulturalne, baza gastronomiczna i hotel, boiska sportowe, ogród sensoryczny, centrum handlowe, i usługowe, targowisko, OSP funkcjonujące w krajowym systemie ratowniczo – gaśniczym, szlaki turystyczne, przez Wielopole przebiega droga wojewódzka.
5. Większość mieszkańców Wielopola Skrzyńskiego jest zatrudniona poza rolnictwem.

Korzyści z nadania praw miejskich:

1. Powrót do wielowiekowej tradycji i historii.
2. Większa dostępność do środków z funduszy europejskich, adresowanych zarówno dla miast, jak i obszarów wiejskich.
3. Poprawa sytuacji na rynku pracy.
4. Rozwój terenów pod dalsze inwestycje.
5. Większy prestiż Wielopola Skrzyńskiego w regionie jak również wzrost znaczenia całej gminy zarówno w skali lokalnej jak i regionalnej.
6. Większe zainteresowanie potencjalnych inwestorów, którzy w pierwszej kolejności szukają terenów miejskich – ze względu na lepszy poziom infrastruktury i dostępności pracowników.
7. Rozwój pod względem urbanistycznym, zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
8. Podniesienie atrakcyjności Wielopola Skrzyńskiego w oczach młodych ludzi, którzy chcieliby się tu osiedlić.
9. Łatwiejsza promocja walorów turystycznych, stworzenie wizerunku miasteczka turystycznego;
10. Zwiększenie dynamiki rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Najczęściej stawiane pytania i wątpliwości:

Najczęściej obawiamy się:

- wzrostu podatków – nieprawda, gdyż ich wysokość ustala rada gminy w granicach ustalonych przez Ministra Finansów, bez względu na status miejscowości;
- wzrostu opłat za wodę, wywóz śmieci, przedszkole i innych opłat lokalnych – nieprawda, gdyż opłaty te ustala samorząd niezależnie od statusu miejscowości;
- utraty możliwości uzyskania środków unijnych dla wsi – nieprawda, ponieważ gminy miejsko-wiejskie mogą ubiegać się o środki z funduszy europejskich, tak jak gminy wiejskie, a dodatkowo mogą ubiegać się ośrodki przeznaczone dla ośrodków miejskich;
- likwidacji dopłat rolniczych – nieprawda, gdyż rolnik ma prawo otrzymać dopłaty niezależnie od tego, czy gospodarstwo jest położone na terenie miasta, czy wsi;
- zakazu hodowli zwierząt na terenie miejskim – nieprawda, nie ma takiego zakazu, ewentualnie zakaz jest związany z uciążliwością hodowli dla mieszkańców, zarówno wsi, jak i miasta;
- utraty stypendiów unijnych dla mieszkańców wsi – nieprawda, gdyż prawo do stypendium zachowują uczniowie i studenci z miejscowości do 5 tys. mieszkańców;
- wymiany dowodów osobistych i innych dokumentów – nieprawda, gdyż zmiana statusu na miasto nie ma na to wpływu, dokumenty podlegają wymianie dopiero

- po utracie ich ważności;
- wysokich kosztów zmiany, które poniesie administracja – nieprawda, gdyż będą to jedynie koszty zmiany szyldów i pieczętek w Urzędzie Gminy, który stanie się Urzędem Miasta i Gminy;
 - wzrostu zatrudnienia w administracji – nieprawda, gdyż w dalszym ciągu będzie jedna rada miasta i gminy (zamiast rady gminy) i jeden organ wykonawczy – burmistrz (zamiast wójta), kierujący jak dotąd jednym urzędem;
 - utraty dodatku wiejskiego dla nauczycieli – nieprawda, gdyż dodatek wiejski przysługuje nauczycielom pracującym w miejscowości do 5 tys. mieszkańców, niezależnie od tego czy są to wioski, czy miasta;
 - zmniejszenia subwencji oświatowej – nieprawda, wysokość subwencji nie zależy od statusu miejscowości;
 - wyższej pensji burmistrza – nieprawda, gdyż pensję ustali rada gminy według stawki ustawowej tak jak do tej pory, tj. dla gmin do 15 tys. mieszkańców.

Jeśli będzie przez Państwa poruszona jeszcze jakaś kwestia, chętnie się do niej odniesiemy, Żadne pytanie nie zostanie bez odpowiedzi.

Historia Wielopola Skrzyńskiego

Osada powstała w 1266 r. w tym to roku książę ruski Swarno wraz z Tatarami i Litwinami najechał na tutejsze okolice i zniszczył je.

Po najazdach tatarskich, które spowodowały wyludnienie tych terenów zaczęto sprowadzać kolonistów niemieckich. Stało się to prawdopodobnie za sprawą biskupów lubuskich. Skąd tereny dzisiejszego Wielopola znalazły się w rękach biskupstwa lubuskiego? Biskupi otrzymali je po dawnym utraconym biskupstwie misyjnym na Rusi. Przeprowadzili kolonizację włości kunickich i najprawdopodobniej byli założycielami pierwszego na tym obszarze miasta o nazwie **Fürstenberg**, musiało to nastąpić po roku 1282, kiedy to książę Leszek Czarny wydał przywilej dla małopolskich posiadłości biskupa lubuskiego Wilhelma I z Nysy (1252 – 1282) zezwalający mu m.in. na wznoszenie zamków i lokowania miast na prawie niemieckim. Ostatecznie niemiecka nazwa miasta nie przyjęła się. Niewykluczone, że biskupi w tym samym miejscu lokowali miasto ponownie, ale już pod polską nazwą Wielopole, a miało to miejsce za panowania **Władysława Łokietka**, który wcześniej próbował wraz z biskupem lubuskim Stefanem odzyskać dla Korony Ziemię Lubuską. Z tych i innych względów lokacja miasta nie mogła nastąpić wcześniej niż 1326 roku, ale nie później niż w 1337 roku, gdyż w dokumencie biskupa krakowskiego wystawionym dla plebana w Przeclawiu oprócz 9 innych miejscowości wymienione jest oppidum czyli miasto Wielopole. Niestety akt lokacyjny miasta nie zachował się.

Parafia wielopolska powstała przed 1325 r. W archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie znajduje się dokument z 11 maja 1348 r., który osadę Wielopole nazywa również oppidum. Można więc przyjąć rok 1348 jako rok nadania praw miejskich.

Wielopole było siedzibą rodów Moskorzewskich, Kamienieckich, Czurytów, Herburtów, a po nich Maciejewskich. To **Kasper Maciejowski** – właściciel Wielopola i dóbr wielopolskich w latach 1580 – 1611 odnowił i przebudował późnośredniowieczny rycerski dwór obronny, w stylu renesansowym. W następnych latach zamek i majątek był we władaniu ks. Macieja Kłosińskiego, Stadnickich, Zborowskich, Jabłonowskich, Skrzyńskich, Wojciechowskich i Ludwika Dębickiego, którego majątek wraz z okazałym i przebudowanym przez niego zamkiem przejął Bank Parcelacyjny we Lwowie. Bank sprzedał zamek Żydom, którzy go rozebrali a pozyskany materiał budowlany

przeznaczali na budulec domów. Ziemię zaś podzielono i sprzedano chłopom. Od początku istnienia miasteczko było ważnym ośrodkiem tkackim i szewskim. Prężnie działał cech sukienników. Z 1502 roku pochodzi informacja o istnieniu młyna. Przy kościele parafialnym funkcjonowała szkoła. Rejestr poborowych z 1536 r. wymienia w Wielopolu **77 mieszczan**, którzy posiadają role i ogrody. Ponadto w miasteczku byli rzeźnicy, szewcy, sukiennicy, piekarze i właściciel łaźni. Znajdował się tutaj dwór obronny i folwark. Radni miejscy wielopolscy rzemieślnicy i komornicy zapłacili tzw. szos (podatek miejski). Przez Wielopole przebiegał ważny trakt handlowy z północy na południe – w kierunku Węgier.

Losy Wielopola kształtowały się różnie w zależności od ówczesnych warunków politycznych, gospodarczych, geograficznych i innych. Były czasy rozkwitu, rozwoju, pustoszenia tych ziem przez obce wojska oraz walki **konfederacji barskiej**. Różnie też toczyły się losy ludzi, mieszkańców i właścicieli Wielopola. W 1772 r. Wielopole znalazło się w zaborze austriackim, od 1775 w cyrkule pilźnieńskim. Ten stan utrzymał się do 1855 r., kiedy to utworzono powiat ropczycki. Od 2 połowy XVII wieku folwarki i folwarczne osady, które dotąd wchodziły w skład rozległego Przedmieścia Wielopolskiego przekształciły się w samodzielne wioski: Rzegocin, Sośnice, Nawsie, Budzisz i Kunice (Konice).

Wielopole było miejscem w którym koegzystowały ze sobą dwie religie. Oprócz katolickiej znaczącą rolę odgrywała religia mojżeszowa (judaizm). W 1833 r. w Wielopolu **wybuchł pożar**, który doszczętnie zniszczył drewnianą zabudowę centrum miasteczka w tym kościół. Z pomocą miejscowych właścicieli dóbr miasteczko odbudowano. W końcu lat 80. XIX w. w miasteczku znajdował się kościół parafialny, urząd pocztowy i szkoła ludowa, odbywały się targi i jarmarki. Wielopole obejmowało majątek tabularny Heleny z Wojciechowskich Brandtowej (żony Józefa Brandta – malarza) oraz 144 domy. Zamieszkiwało tu **1023 ludzi**, w tym 558 katolików i 465 wyznawców religii mojżeszowej. „Mieszczanie” gospodarowali na 117 morgach gruntów ornych, 46 morgach łąk i 8 morgach pastwisk.

Kryzys gospodarczy okresu międzywojennego spowodował zubożenie Wielopola Skrzyńskiego, w wyniku czego miastu groziło odebranie praw miejskich. W celu zwiększenia liczby mieszkańców rada miasta postanowiła przyłączyć do Wielopola przyległe przysiółki: Kłonice, Rzegocin, Sośnice, Rzegocin Sośnice. Pomimo to w 1933 r. Wielopole utraciło prawa miejskie w wyniku zmian administracyjnych i tworzenia tzw. gmin zbiorowych. Gminy zbiorowe przetrwały do 1954 r.

Wielopole to miejsce urodzin znanych osób. Tutaj urodzili się: **Tadeusz Kantor** – artysta malarz, teatrolog, innowator w sztuce teatru, dramaturg, **Stefania Ordżyńska** – malarka, **Marcin Daniec** – satyryk.

Najcenniejszymi zabytkami Wielopola Skrzyńskiego są: kościół parafialny pw. NMP Wniebowziętej z 1678 r, stara plebania – aktualnie **Kantorówka** – Ośrodek Dokumentacji i Historii Regionu – Muzeum Tadeusza Kantora, trzy zabytkowe cmentarze, cmentarz żydowski, murowana kapliczka św. Floriana i Sebastiana z drewnianymi figurami z początku XIX w. usytuowana w rynku. Dużą wartość historyczną – zabytkową mają również kapliczki rozsiane na terenie całej miejscowości oraz liczne domy drewniane pochodzące z XIX w.

KONTAKT:

Urząd Gminy Wielopole Skrzyńskie

tel. (+48) 17 22 14 819

fax. (+48) 17 22 14 830

sekretariat@wielopole.itl.pl

12 / 2021

